

TREMTINYS

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

2004 m. lapkričio 25 d.

Nr. 48 (629)

Edmundas SIMANAITIS

Nacionalinio saugumo interesai pirm viso ko

Tėvynės sąjungos prezidentas lapkričio 17 d. išreiškė pagrįstą susirūpinimą "dėl to, kad bene pirmą kartą nepriklausomos Lietuvos istorijoje į Vyriausybės postus rekomenduojami asmenys, kurių reputacija kelia didelių abejonių." Abejonių kyla ne tik Seimo opozicijos parlamentarams, ne tik Lietuvos draugams ir rėmėjams Briuselyje ir kitose Vakarų Europos sostinėse, bet ir eiliniams Lietuvos piliečiams. Būtų apmaudu ir apgailėtina neatsakinga, jei Lietuva taptų nepatikimu partneriu NATO ir ES. Žiniasklaida, nušviesdama valdžios postų dalybas, išryškino anaipol ne per rinkimus deklaruotus Seimo būsimos pozicijos ar Vyriausybės programos valstybinius tikslus, o norą sugriebti ministrų postus, siekiant valdyti lėšas, ateisiančias iš ES.

TS prezidentas pritaria Prezidento V. Adamkaus nuostatai vertinti kandidatus į ministrus atsižvelgiant į jų reputaciją. Kaip žinoma iš žiniasklaidos pranešimų, dėl

kai kurių kandidatų kyla pagrįstų abejonių ne tik dėl galimo interesų konflikto. Seimo politikai ne visada gali arba jiems ne visada patogūs tiesiai ir suprantamai paaiškinti išryškėjusias, kartu ir nesunkiai nuspėjamas sąsajas su Rytai. Tokios sąsajos gali kelti grėsmę nacionaliniam saugumui. Politikus neretai varžo ne tik partinė priklausomybė, bet ir grupiniai interesai, o kas už jų slypi – nemėginama net užsiminti.

Išimtis – Tėvynės sąjunga. Nacionalinio saugumo prioritetas buvo ir išlieka svarbiausiu politikos dėmeniu. Tačiau svorio centras iš užsienio politikos persikelia į vidaus politikos sritį. "Artimojo užsienio" strateginių provokacijų rengėjai, supratę, kad jų pastangos sutrukdyti Lietuvai integruotis į Vakarų saugios gerovės sistemas beviltiškai žlunga, anaipol nesudėjo rankų. Jie sutelkė dėmesį į mūsų posovietinės visuomenės ypatumus ir, tenka pripažinti, čia jiems neblogai pavyko.

(keliamą į 2 psl.)

Gyva Varpininko dvasia

Lapkričio vėjams žarstant paskutinius rudens lapus į LK Kauno įgulos karininkų ramovę vėl susirinko Kauno regiono kudirkaičiai. Čia įvyko tradicinis kasmetinis kudirkaičių spiečius, šiemet pavadinamas "V. Kudirkos šviesoje", skirtas daktaro Vinco Kudirkos mirties dienai – lapkričio 16-ajai – atminti.

Iškilminga šventė, prasižėjęs Martyno Mažvydo vidurinės mokyklos kudirkaičių literatūrinis montažas "Įsiūbavęs laisvės šaukiantį varpą" (vad. mokytoja Danutė Blėkienė), tarsi varpo aidas perkėlė iš dabarties į praeitį. Gausus būrys, net 50 mokinių, iš Jurgio Dobkevičiaus, Rokų, "Vyturio", Vinco Kudirkos vi-

durinių mokyklų, Juozo Lukšos gimnazijos davė pirmąją savo gyvenime priesaiką, pagerbė Lietuvos valstybinę vėliavą ir įsiliejo į Lietuvos kudirkaičių gretas. Jaunuosius kudirkaičius pasveikino

Varpininkų draugijos nariai, kudirkaičių vadovai ir svečiai Vinco Kudirkos vid. mokykloje

Kauno m. savivaldybės Švietimo sk. vyr. specialistas H. Kundrotas, Karininkų ramovės virš. mjr. Gediminas Reutas.

(keliamą į 5 psl.)

Niekada neišdavęs nei savęs, nei kitų

Kaip retai žvelgiame į Kristų, ieškodami jame žmogaus gyvenimo prasmės. Ir kaip retai žvelgiame į žmogų, ieškodami jame Kristaus gyvenimo prasmės. O žmogus kartais pakartoja einančiojo į Golgotos kalną kelią. Žmogui kartais tenka gyventi tarp erodų, pilotų ir barabų. Žmogui kartais tenka patirti judų išdavystės gėlą ir nukryžiuojimą. Žmogui kartais tenka pakartoti kančios kelią, kad įrodytų nesunaikinamą dieviškąją tiesą.

Šiais žodžiais prasidėjo renginys "Tavo keliu" Kauno "Ažuolo" vid. mokykloje, skirtas monsinjorui Alfonsui Svarinskui – Dievo tiesos nešėjui, ištikimybės tarnui, mokyklos draugui ir bičiuliui, švenčiančiam garbingosios kunigystės 50-metį.

Dangų remiantis kryžius vidiniame mokyklos kieme lyje, reti leidiniai, sudarantys mokyklos bibliotekos Aukso fondą, – tai monsinjoro Alfon-

Renginyje dalyvavę svečiai su monsinjoru Alfonsu Svarinsku

so Svarinsko dovanos, bylojančios apie tvarius ir taurius ryšius tarp gerbiamo kunigo ir mokyklos bendruomenės. Todėl šventė neatsitiktinai organizuota Kauno "Ažuolo" vidurinėje mokykloje.

Salėje tvyrantį jaudulį nutildo tyra kanklių melodija. Prasideda mažoji Aukos li-

turgija: nešama raudona ašarota rožė – kančios, meilės ir kunigo nueito kelio simbolis, dovanojamas avinėlis – Kristaus ir žmogaus aukos simbolis, nešamas Andriaus Gudišausko, 11a klasės mokinio, nukaltas varinis kryželis – dangaus ir žemės, laiko ir erdvės, Kristaus ir žmogaus pergalės

simbolis. Vaida Tamulėnaitė, 11b klasės mokinė, dovanoja karoliukais išsiuvinėtą aukso spalvos širdelę – kantrios, maloningos meilės Dievui, žmogui ir Tėvynei simbolį, įteikiamas Andriaus nukaltas inkaras – vilties ir pastovumo Dievo erdvėje simbolis...

(keliamą į 6 psl.)

Aktualijos

■ Lietuvos karių dienos proga Prezidentas V. Adamkus grupei ginkluotojo pasipriešinimo (rezistencijos) dalyvių, taip pat kariuomenės istorijos tyrinėtojų įteikė valstybės apdovanojimus. Tarp apdovanotų aštuonių rezistencijos dalyvių šešiams ordinai skirti po mirties. Jie buvo įteikti partizanų artimiesiems.

■ Tėvynės sąjungos frakcijos narės R. Juknevičienės iniciatyva Seime renkami parašai po laišku Viktorui Juščenkai, kuriame išreikštas solidarumas su ukrainiečių tautos siekiu kurti teisingą, europietišką Ukrainą. Parašų rinkimas vyksta toliau.

■ Kandidatas į premjerus A. Brazauskas, prisistatydamas Seimui, teigė nesupranta, kodėl turėtų prisiimti atsakomybę už kai kurių ministrų, tarp jų ir Ūkio ministerijai vadovauti pretenduojančio V. Uspaskicho, darbus. Pasak A. Brazausko, Vyriausybę jis mato kaip krepšinio komandą, kurios atsakomybė bus kolektyvinė.

■ Norėdama įsisavinti kuo daugiau Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, Lietuva turi dar glaudžiau bendradarbiauti su Briuseliu ir griežtai laikytis nustatytų procedūrų, – tvirtina naujosios Europos Komisijos narė Dalia Grybauskaitė.

■ Tūkstančiai opozicijos šalininkų Ukrainoje antradienį susirinko į mitingą prie prezidentūros Kijeve reikalaudami pripažinti jų lyderio pergalę šalies vadovo rinkimuose, atsisakydami pripažinti jau paskelbtus preliminarius rezultatus, kurie, jų įsitikinimu, buvo suklastoti promaskvietiškai nusiteikusios dabartinės šalies valdžios.

■ Kai kuriems kariams, karjerą pradėjusiems dar sovietmečiu, galbūt netrukus teks trauktis iš Latvijos nacionalinių ginkluotųjų pajėgų (NGP), jei Konstitucijos gynimo biuras uždraus jiems susipažinti su NATO paslaptimis. Šiuo metu Biuras tikrina kai kurių aukštųjų karių bylas, o vėliau spręs, ar jiems galima patikėti NATO paslaptis.

Ivykiai, komentarai

Amžinasis premjeras

Prezidentas Valdas Adamkus pristatė Seimui patvirtinti naujos raudonosios valdančiosios koalicijos ministrą pirmininką A. Brazauską. Prezidentas išreiškė viltį, kad A. Brazauskas su nauja "darbiečių" kompanija tęs Lietuvos iki šiol vykdytą politiką, rūpinsis žmonėmis. Tuo politikos tęstinumu galima labai suabejoti. Ne A. Brazauskas ir jo būsimo ūkio ministro V. Uspaskicho keikiami Tėvynės sąjungos atstovai A. Kubilius ar R. Juknevičienė, o pats "senasis" socialdemokratas, dar neišmestas iš A. Brazausko partijos tarybos, europarlamentaras Aloyzas Sakalas pareiškė, kad vadinamųjų socialdemokratų partijoje atsirado naujas "Zdanovas", grasinantis bausimomis bausmėmis tiems, kurie išdrįsta paprieštarauti partijos vado nuomonei. Konkretiškai, dėl susilieimo su V. Uspaskicho "darbiečiais". Pasak A. Sakalo, naujieji ždanovininkai siekia vėl "perkrikštyti" Lietuvos socialdemokratų partiją į LKP (bolševikų). Čia partijos bičiulis A. Sakalas – absoliučiai teisus. Tikrai galėjo paminėti, kad ta LKP (b) niekur nedingo.

A. Brazausko prisistatymas naujajame Seime tai dar kartą patvirtino. Koktu buvo klausytis A. Brazausko atsakymų į Seimo narių klausimus. Iš esmės tai buvo savęs ir jo vadovaujamos Vyriausybės liaupsinimas. Tik juoką kėlė kai kurių pataikūnų vadinamieji klausimai, kuriuos neva uždavė socialliberalė, pasiskelbusi "visų nukriaustųjų ir pažemintųjų rūpintojėle", V. Blinkevičiūtė ir iš krikščionio demokrato tapęs "valstiečiu" bei didžiausiu demagogu Kazys Bobelis. Tai buvo ne klausimai, o pašlovinimai. Beje, draugas A. Brazauskas sakė nejaučiausios Rusijos įtakos formuojant Lietuvos vidaus ir užsienio politiką. Geriausias A. Brazausko bičiulis ir būsimo klanų pinigų tvarkytojas V. Uspaskichas, išgyręs A. Brazauską už "valstybinį mąstymą", užsipuolė Tėvynės sąjungą ir paragino "didįjį gelbėtoją" tėviškai paauklėti Tėvynės sąjungos politikus arba kaip nors kitaip sudrausminti. Kitaip tariant, netiesiogiai pasiūlė uždrausti Tėvynės sąjungą. Ir jokiū būdu negalima atmesti

galimybės, kad nebus eina ma V. Uspaskicho nurodytu keliu. Pirmieji požymiai jau matyti. Buvo išvartytas iš darbo LNK televizijos Žinių tarnybos vadovas Edmundas Jakilaitis. Jis užsitraukė ne tiek LNK vadovo P. Kovo, bet svarbiausia – paties V. Uspaskicho nemalonę, kai drįso paskelbti buvusio JAV ambasadoriaus Lietuvoje Keito Smito ir kitų amerikiečių ekspertų parengtą pažymą dėl Rusijos energetikų įtakos formuojant Lietuvos politiką. V. Uspaskichas ir jo bičiuliai milijonieriai, aišku, tylomis pritariant pačiam A. Brazauskui, tiesiog pasiūto, kai E. Jakilaitis savo laidoje patikslino, kad tarp tokių Rusijos nurodymų vykdytojų yra V. Uspaskichas ir jo pavaduotojas A. Bosas. Galėjo nurodyti ir daugiau, kad ir A. Brazauską su K. Prunskiene, kurių paklusnumas Maskvai niekam neturėtų kelti abejonių.

Verta pažymėti, kad A. Brazauskas kalbėdamas Seime postringavo tik apie neregėtus ekonominius laimėjimus, pasiektus dėl jo išmintingo vadovavimo. Ir nė žodžio nepasakė apie Lietuvos užsienio politiką, santykius su ES ir NATO. Tai padaryta neatsitiktinai, kaip ir žurnalisto E. Jakilaičio išvairymas. Aiškiai leidžiama suprasti, kad tie, kurie drįsta demaskuoti ir atskleisti Maskvos "penktąją koloną" Lietuvoje, susilauks atpildo. Ko gero, panašus likimas gali ištikti ir Nacionalinio radijo ir televizijos žurnalistus, nepakankamai pagarbiai atsiliepiančius apie A. Brazauską, V. Uspaskichą ar panašius "gelbėtojus".

Na, o tų "gelbėtojų" vis daugėja. Nepaliauja stebinti liberalcentristų lyderis A. Zuokas, pareikalavęs išmesti iš partijos europarlamentarą Eugenijų Gentvilą, kategoriškai pasisakiusį prieš A. Zuoko "flirtus" su V. Uspaskicho "darbiečiais". Įsismaginęs A. Zuokas kartu su jam paklusniais partijos valdybos nariais pareikalavo, kad išrinkti į Europarlamentą liberalai E. Gentvilas ir M. Starkevičiūtė sumokėtų partijai po 100 tūkst. litų! Anot politikos apžvalgininkės R. Sotvarienės, tai neregėtas įvykis, labai primenantis ne solidžios partijos sprendimą, o nusikaltėlių gaujose taikomus metodus.

Aišku, ne vien liberalcentristai tą sugalvojo. Štai vienas Seimo narys, pareiškęs, kad

savo rinkimų kampanijai išleidęs keliasdešimt tūkstančių litų, vylėsi, jog tai tik laikinas praradimas. Gyrėsi būdamas Seimo nariu atsiimsiąs dešimteriopai daugiau. Argi jis vienas toks?

Kas visų mūsų laukia per artimiausius ketverius metus valdant raudonajai koalicijai, akivaizdžiausiai pasakė pats A. Brazauskas. Jis kategoriškai pareiškė nebūsiąs atsakingas už atskirų jo vadovaujamo kabineto ministrų būsimus veiksmus ir sprendimus. Taigi ministrams jau iš anksto suteikiama teisė savivaliauti ir elgtis taip, kaip tik užsimanys. Jeigu tai pasakytų kokios nors demokratinės valstybės premjeras, tai jis dar nenulipęs iš tribūnos būtų jau nebe premjeras. Ir ne laikinai, o amžinai.

Ukraina verda

Paskelbus neoficialius Ukrainos prezidento rinkimų antro turo rezultatus, pagal kuriuos trimis procentais balsų laimėjo valdžios ir Maskvos remiamas kandidatas, du kartus sėdėjęs kalėjime už kriminalinius nusikaltimus, dabartinis premjeras Viktoras Janukovičius, Ukrainos sostinėje iškart prasidėjo masinės protesto demonstracijos. Protestuodami prieš rinkimų rezultatų klastojimą, Kijeve užplūdo šimtai tūkstančių žmonių. Tokių demonstracijų Ukrainoje nebuvo nuo pat nepriklausomybės atkūrimo. Opozicijos kandidato Viktoro Juščenkos šalininkai įsitikinę, kad rinkimų rezultatai buvo suklastoti. Tai pripažino ir Europos Sąjungos bei kitų tarptautinių organizacijų stebėtojai. Po masinių demonstracijų, kuriose dalyvavo per pusę milijono žmonių, V. Juščenka kreipėsi į minią pareiškdamas, kad ukrainiečių tauta jau nebenori būti valdoma Kremliaus. Iš tiesų, Maskva dėjo visas pastangas, kad Ukrainos prezidentu taptų V. Janukovičius. Pats Rusijos prezidentas V. Putinas buvo atvykęs į Ukrainą net tris kartus, tuo pademonstruodamas, kad remia V. Janukovičių. Be to, Maskvos remiamo kandidato rinkimų štabe dirbo labiausiai patyrę Maskvos "juodųjų technologijų" meistrai. Tarp jų – žinomas Kremliaus patarėjas ir strategas Glebas Pavlovskis. Pats opozicijos lyderis V. Juščenka ir jo šalininkai inicijavo Ukrainos parlamento (Aukš-

čiausiosios Rados) posėdį, bet į jį susirinko tik 192 deputatai iš 450, todėl negalėjo priimti jokio sprendimo. Net jei taip būtų atsitikę, pagal Ukrainos įstatymus, jis nebūtų privalomas, nes viską lemia prezidento sprendimas. Tačiau V. Juščenka, padėjęs ranką ant senosios Biblijos, perskaitė prezidento priesaikos tekstą. Parlamento pirmininkas V. Litvinovas protestuodamas priesaikos priėmimo ceremonijoje nedalyvavo.

Žymūs Ukrainos opozicijos politikai – buvęs premjeras Anatolijus Kinachas, buvusi vicepremierė Julija Timošenko, Aleksandras Morozovas ir kiti žinomi politikos bei visuomenės veikėjai kreipėsi į pasaulio valstybių parlamentus ir vadovus prašydami paremti V. Juščenką. Kreipimesi nurodoma, kad dabartinė prezidento V. Kučmos ir premjero V. Janukovičiaus valdžia begėdiškai klastojo rinkimų rezultatus. Pasaulio lyderius labai nustebino Rusijos prezidento V. Putino elgesys. Jis, dar nepaskelbus oficialių rinkimų rezultatų, pasveikino V. Janukovičių su pergale. To nepadarė nė vienas užsienio valstybių vadovas. Tačiau kitą dieną V. Putinas jau kalbėjo kitaip ir užsiminė apie derybų galimybę. Ukrainos ir pasaulio spaudoje atkreipiamas dėmesys, kad toks grubus Maskvos kišimasis į Ukrainos prezidento rinkimus sukėlė Ukrainoje didžiules antirusiškas nuotaikas, kurių dar niekada nebuvo. Neatsitiktinai Kijeve, Lvo ve, kituose miestuose, ypač Vakarų Ukrainoje, pasirodė šūkių, raginantys L. Kučmą ir V. Janukovičių susikrauti lagaminus ir važiuoti į Maskvą pas savo šalininkus ir globėjus.

Kaip vystysis įvykiai toliau, niekas nesiima prognozuoti. Pranašaujami keli variantai. Net Ukrainos valstybės skilimas, visiška anarchija, pilietinio karo galimybė. Tačiau Vakarų žiniasklaidoje teigiama, kad Ukrainoje susikirto Vakarų ir Rytų (konkrečiai – Rusijos) interesai.

Kasdien ryškėja neigiama Vakarų valstybių ir Europos Sąjungos reakcija, smerkianti rinkimų rezultatų klastojimą. ES užsienio reikalų ministrai, susirinkę Briuselyje, pareikalavo nedelsiant peržiūrėti rinkimų rezultatus ir įspėjo, kad būsimeji ES ir Ukrainos santykiai labai daug priklaus-

sys nuo to, ar Ukraina išlaikys demokratijos egzaminą.

Dar griežtesnį pareiškimą padarė JAV Valstybės departamentas. Į šį departamentą buvo iškviestas Rusijos ambasados Vašingtone atstovas ir jam pareiškta nepasitenkinimas Rusijos prezidento V. Putino grubiu kišimusi į Ukrainos reikalus, ypač V. Janukovičiaus pasveikinimu su pergale, nesulaukus oficialių Centrinės rinkimų komisijos rezultatų paskelbimo. Valstybės departamento pareiškime, skirtame Ukrainos valdžiai, akcentuojama, kad rinkimų pažeidimai buvo grubi ir akivaizdūs, ir reikalaujama nubausti jų klastotojus. JAV Valstybės departamentas įspėjo, kad Ukrainos atžvilgiu bus imtasi ekonominių sankcijų, jei nebus sąžiningai įvertinti rinkimų rezultatai.

Akivaizdu viena: Ukraina faktiškai susiskaldė į dvi dalis. Vakarų Ukraina, kur V. Juščenkos populiarumas – net 90 proc., jau pripažino jį prezidentu. Tačiau Rytų Ukraina, ypač Donecko sritis, kur gyventojų daugumą sudaro rusakalbiai, remia V. Janukovičių. Į dvi dalis pasidalijo net Ukrainos diplomatai. Didelė jų grupė, reziduojanti įvairiose pasaulio šalyse, ne tik pasmerkė rinkimų rezultatų klastojimą, bet ir dabartinės valdžios veiksmus įvertino kaip valdžios pradėtą karą su tauta. Vakar netikėtą pareiškimą padarė viena iš opozicijos lyderių, buvusi vicepremierė Julija Timošenko. Jos žodžiais, prezidentas L. Kučma jau pasirengęs pradėti derybas dėl valdžios perdavimo. Tiesa, nepaaiškino, kam ta valdžia bus perduota – Maskvos statytiniui V. Janukovičiui ar opozicijos lyderiui V. Juščenkai. Kitos išeities, kaip tik sėstis prie derybų stalo, nemato ir Ukrainos parlamento pirmininkas V. Litvinovas. Jo žodžiais, reikia nedelsiant pradėti derybas, nes priešingu atveju, "viską nuspręs minia." Jau ateina grėsmingi pranešimai, kad Kijevo link slenka armijos daliniai ir šarvuotoji technika. Kalbama, jog prieš demonstrantus gali būti panaudotas Rusijos specialiųjų tarnybų dalinys "Vitiaz".

Daugelio šalių parlamentai išreiškė paramą V. Juščenkai. Tarp jų – ir 80 LR Seimo narių, pasirašiusių po specialiu pareiškimu, kuriame skelbiama parama demokratinėms Ukrainos jėgoms.

Jonas BALNIKAS

Prezidentūra ir Vyriausybė pavadė apsvarstyti

2004 m. spalio 9 d. įvykusios konferencijos "Organizuoto ginkluotojo pasipriešinimo prieš agresorius ištaikos" (apie ją rašėme "Tremtinys" Nr.43) rezoliucija buvo išsiųsta Lietuvos Respublikos Prezidentui, Seimui ir Vyriausybei. Šiame dokumente buvo išdėstytas motyvuotas prašymas pripažinti teisę į Antrojo pasaulinio karo dalyvio (veterano) statusą tiems Lietuvos gyventojams, kurie kariavo Vokietijos ir Sovietų sąjungos kariniuose daliniuose, taip pat ir ginkluotojo antisovietinio pasipriešinimo kovotojams – kariams savanoriams.

Vyriausybės kancleris A.Z.Kaminskas, vykdydamas ministro pirmininko pavedimą, išsiuntė tokio turinio 2004 m. lapkričio 10 d. raštą Nr.26-8812:

"Krašto apsaugos ministerijai, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Teisingumo ministerijai, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui.

Ministro pirmininko pavedimu prašyčiau kartu įvertinti Lietuvos 1941 m. birželio 22–28 d. sukilėlių sąjungos pateiktą rezoliuciją ir pasiūlymus dėl Antrojo pasaulinio karo dalyvių statuso ir apie priimtus sprendimus iki 2004 m. gruodžio 20 d. informuoti Vyriausybę."

Lietuvos Respublikos

Prezidento priimamasis 2004-11-11 raštu Nr. (1D-4297)-2D-Nr. 5216 pranešė 1941 m. birželio 22–28 d. sukilėlių sąjungos tarybos pirmininkui A.Žaldokui, kad konferencijos priimtoje rezoliucijoje iškeltus klausimus gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui ir pareiškėjus "informuoti apie šios situacijos vertinimą bei galimus sprendimus."

Reikia tikėtis, kad svarstant minėtose valstybinės valdžios institucijose rezoliucijoje iškeltus opius principinės svarbos klausimus, bus išklausti pareiškėjų argumentai ir motyvų paaiškinimai. Kalba sukasi ne tik apie Lietuvos karių savanorių, dalyvavusių Antrajame pasauliniame kare, statusą, bet ir apie nelyginamai svarbesnę problemą. Lietuvos Respublika patyrė dviejų agresorių okupaciją. Šio istorijos tarpsnio vertinimas narystės NATO ir Europos Sąjungoje sąlygomis tampa išskirtinai svarbus. Savaiame supranta, kad analogiška situacija susidarė ir Latvijoje bei Estijoje. Artėjant formalios Antrojo pasaulinio karo pabaigos Europoje 60-mečiui, konferencijos rezoliucijoje iškeltų klausimų aktualumas nekelia abejonių.

Edmundas
SIMANAITIS

Skaitytųjų mintys

Dėl per mažo lietuvių aktyvumo

Praėjusiuose rinkimuose man teko būti stebėtoju. Tai gi galėjau stebėti mūsų piliečių pasyvumą, o ypač antrame ture. Nuogaštavome, kad rinkimai į Seimą bus pralaimėti, matėme, kokie aktyvūs buvo Darbo partijos stebėtojai. Su jais tik išsinekę sužinojome, kad ta partija stebėtojams mokėjo pinigus. Jie kiekvieną rinkimų detalę užsirašinėjo. Bet tas jų darbas rezultatų nedavė.

Rinkimus stebėjau Panevėžio apyg. 10-oje rinkimų apylinkėje, balsavau 11-oje apylinkėje, įkurtoje 5-oje vidurinėje mokykloje. Toje apylinkėje gyvena nemažai rusų tautybės piliečių. Atėję į rinkimus jie elgėsi iššaukiančiai. Viena moteris pareikalavo, kad į jos klausimus atsakytų rusiškai ir metė biu-

letenį, nes jame įrašyta ne rusų kalba. Bet rinkimų komisijos nariai bei stebėtojai jiems atsakinėjo korektiškai. Taip ir buvo užgesintas šis bandomas sukelti konfliktas.

Ir dar apie mūsų piliečių pasyvumą. Nejaugi per tuos 50 komunistinio valdymo metų nesugebėjome išlikti savo tautos patriotais. Balsavo už Rusijos mums primetamą partiją, buvom pasyvūs. Dėl per mažo lietuvių aktyvumo nugalėjo Rusijos oligarchas. Tačiau rinkimų komisijos nariai aukšto brangų laiką, dirbo iš širdies, su tikru žmonišku atsidavimu savo tautai. Smagu dirbti su tokiais žmonėmis.

Lietuva buvo ir bus, manau, ateityje be Darbo partijos.
Antanas ŠIMĖNAS,
Laisvės kovų dalyvis

Iš premjero buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai nesulauks užtarimo

Lapkričio 23 d. Prezidentas V.Adamkus Seimui pateikė būsimo premjero Algirdo Brazausko kandidatūrą. Tą pačią dieną jis buvo pakviestas į Tėvynės sąjungos frakciją, kurios nariai turėjo daugiau nei valandą laiko išsiklausinėti kandidato į premjero postą apie jų rinkėjams rūpimus dalykus. Pateikti klausimų turėjo galimybę ir buvusių politinių kalinių ir tremtinių atstovai Seime. Deja, nė vieno teigiamo atsakymo iš buvusio komunistų vadovo taip ir nesulaukta.

Paklaustas apie galimybę atnaujinti Lietuvos derybas dėl sovietų okupacijos žalos atlyginimo iš karto atsakė, kad nėra linkęs atsakyti į šį klausimą, "nes tarpvalstybiniai santykiai negali remtis vienu klausimu".

P.Jakučionis būsiamam premjerui teigė, kad žalos atlyginimo klausimą būtų galima aptarinėti įvairiais aspek-

tais. Jis klausė, ar negalima būtų bent ką padaryti, kad šachtose, miškuose sunkiai dirbusiems tremtiniams būtų mokamos pensijos, kurias jie tikrai yra užsidirbę. Į tai A.Brazauskas atsakė esą daug buvę Vyriausybių ir niekam nepasisekė to padaryti. "Nesakau, kad to nereikia daryti. Nesakau, kad reikia numoti ranka. Bet esu realistas", – sakė A.Brazauskas, kurio būsima Vyriausybė tikrai neketina pradėti derybų su Rusija šiais klausimais.

Į V.Margevičienės klausimą, ar Vyriausybė neketina indeksuoti per dešimtį metų gerokai nuvertėjusios nukentėjusių asmenų valstybinės pensijos (138 Lt), A.Brazauskas kažką pasižymėjo savo užrašuose, bet nieko paguodžiamo neatsakė. Varnele savo užrašuose teatsakė ir į A.Stasiškio pastabą, kad mėginamas naikinti Ypatin-gasis archyvas. O į pastebė-

jimą, kad Lietuva pagal susitarimą su Rusiją tvarko jos karių kapus, o mūsų tremtinių kapai buvusioje SSRS teritorijoje netvarkomi, visai nieko neatsakė.

Savo politiniu kandumu pasižymintis Tėvynės sąjungos frakcijos narys Saulius Pečeliūnas neiškentęs paklausė, ar neketina A.Brazausko Vyriausybė atnaujinti derybas, kad Lietuvai būtų gražintas Lietuvos komunistų partijos ir KGB susirašinėjimo archyvas, išgabentas Maskvon. S.Pečeliūnas pabrėžė, kad tokios derybos kažkada jau buvo pradėtos ir Rusijos pusė lyg ir nelabai prieštaravo, kad šis archyvas Lietuvai būtų sugražintas. "Juk būtų smagu", – mygė savo klausimu S.Pečeliūnas. "Būtų smagu. Bendrom jėgom", – į šį klausimą teatsakė buvęs komunistų vadovas.

Ingrida VĖGELYTĖ

Kairieji rengiasi pažymėti "Lietuvos išvadavimo 60-metį"

Lietuvoje, Rusijoje ir visoje Europos Sąjungoje toliau intensyviai kovojama dėl Antrojo pasaulinio karo 60-mečio minėjimo. Beje, praėjusiam "Tremtinio" numeryje rašėme, kad grupelė Mokslų akademijos istorikų suskubo kreiptis į A.Brazausko Vyriausybę su prašymu paremti mokslinę konferenciją tarybų Lietuvai šlovinti, skirtą Antrojo pasaulinio karo 60-mečiui pažymėti. Pasirodo, šis karštas konferencijos iniciatorių, tokių kaip L.Truska, noras šlovinti "tarybinę išvadotojų armiją", ne tik skirtas A.Brazausko karštam norui reabilituoti sovietmetį.

Tai Rusijos, kuri nenori prisiimti Sovietų sąjungos pareigų, propagandinės kampanijos dalis, kryptingai vykdoma Baltijos valstybėse ir ne tik jose. Praėjusią savaitę Lietuvos žiniasklaida perspauzdino Maskvos laikraščių straipsnius, kuriuose rusai piktinasi, kad Lietuvoje gerbiami "miško broliai" ir negerbiami Antrojo pasaulinio karo veteranai. Neva Kaune užpultas kažkoks rusas veteranas, nuplėšti jo koviniai apdovanojimai. Rusai griežtai reikalauja mūsų apsispręsti: ar jie okupantai, ar išvadotojai. Tiesa straipsny-

je neminima, ar tas rusas veteranas, sėkmingai sumušęs fašistus, vėliau per dešimtmetį trukusį rezistencinį karą Lietuvoje nešaudė Lietuvos partizanų, nekankino jų ir jų artimųjų, nedalyvavo represijose? Ši tiesos dalis nutyliama. Mat Rusija gegužės 9-ąją pasiryžusi ypatingai paminėti savo ir sąjungininkų pergalę prieš fašizmą.

Tiesa, sąjungininkai šią pergalę visoje Europoje minės gegužės 8-ąją. Ką reiškia vienos dienos skirtumas tarp šių datų, visų pasaulio šalių vadovams ir visuomenei išaiškino Europos Parlamento narys profesorius Vytautas Landsbergis. Jis su savo kolegomis iš europarlamento: latviu, estu ir britu, inicijavo atvirą laišką, kurį pasirašė 100 Europos Parlamento narių.

Žinoma, Rusiją šis laiškas tiesiog įsiutino. Lapkričio 23 d. Rusijos Dūma priėmė deklaraciją "Dėl Pabaltijo išvadavimo 60-mečio", kurioje smerkiamas nacių ir sovietų okupacijų sulyginimas Baltijos šalyse ir jų reikalavimai Rusijai kompensuoti 50 metų trukusios sovietinės okupacijos žalą.

Tėvynės sąjungos frakcijos Seime narė Rasa Juknevičienė pareiškė, jog Rusijos

Valstybės Dūmos pozicija rodo Kremliaus siekį toliau dominuoti Baltijos valstybėse ir grįžti prie sovietiniams laikams būdingos užsienio politikos. Prisimenant L.Truskos inicijuojamą "mokslinę konferenciją" šios progos kontekste aukštinti "tarybinės Lietuvos pasiekimus", galima konstatuoti, kad ši Rusijos užsienio politika ir šiandien turi daug pasekėjų ir vykdytojų.

Įdomu tai, kad šį laišką pasirašė 12 europarlamentarų iš Lietuvos, išskyrus socialdemokratą J.Paleckį. Mat socialdemokratai, bent jau buvę eldėdėpistai, tikrai rengiasi kartu su Rusija minėti "Pabaltijo išlaisvinimo 60-metį". O jų lyderis A.Brazauskas net nenori girdėti apie sovietinės okupacijos žalos atlyginimo reikalavimą iš Rusijos. Kaip visada, V.Landsbergis keletu dešimtmečių toliau pažengęs už realistu save vadinantį Lietuvos premjerą, kuris teigia, kad tokios derybos neįmanomos. Atrodo, kad nuo šiol dėl nesumokėto okupacinės žalos atlyginimo Baltijos tautoms, Rusijai teks raudonuoti ne prieš realistą A.Brazauską, bet prieš viso pasaulio bendruomenę.

Gyva Varpininko dvasia

(atkelta iš 1 psl.)

Sveikinimo žodį tarė ir Kauno m. Vinco Kudirkos viešosios bibliotekos atstovė Marija Likadzijauskienė, Varpininkų draugijos pirm. pav. Dalia Lukšaitė-Maciukevičienė, Kauno regiono kudirkaičių vadovė Rasa Kavaliauskienė. Trumpą ekskursiją po Ramovės rūmus surengė Nepriklausomybės Akto signataras garbės savanoris Algirdas Patackas.

Šiomet renginys sutapo su respublikine mokslinė meto-dine konferencija "Gyvenimas, dovanotas Lietuvai",

buvo vadinami varpininkais.

Antrojo pasaulinio karo, pokario metais Lietuvoje "Varpas" nebuvo leidžiamas, tačiau grupė buvusių varpininkų, okupacijos metais pasitraukusių iš Lietuvos, tuo pasirūpino. 1956 m. du metraščiai išleisti Vokietijoje, vėliau – JAV. 1963 m. "Varpą" Jungtinėse Valstijose pradėjo leisti varpininkai filisteriai. Pirmąjį numerį redagavo Juozas Pajaujis, nuo 1964 m. jį redaguoja teisininkas ir publicistas Antanas Kučys.

Lietuvoje pasklidus Sąjūdžio idėjoms, Vilniaus 59-oje

Dvasines ir tautines idėjas jie propaguoja tarp akademinio jaunimo. Jie susibūrė 2000 m., o jau kitų metų gegužės 19 d. įkurta V.Kudirkos idėjų tęsėjų pakopa – vyresnieji varpininkai.

Konferencija pasiskirstė į tris darbo grupes: dvi mokytojų ir viena moksleivių. Mokytojų parengti pranešimai, analizės, pamąstymai buvo labai įvairūs. "Lietuvių tautinės integracijos formavimas" – tai Kauno Kazio Griniaus pagrindinės mokyklos mokytojos Aušros Krasauskienės pranešimas. Sargėnų vidurinės mokyklos mokytoja Zita Milašauskienė analizavo daugiaplanę V.Kudirkos veiklą. Jos darbas – "V.Kudirka – žmogus, gydytojas, muzikas, poetas, vertėjas." Lietuvos varpininkų draugijos pirminkė Angelė Servienė parengė patriotinių nuotaičių sklidiną pranešimą "Vinco Kudirkos idėjų įkvėpti." Mokytojai pristatė per dešimt V.Kudirkos gyvenimą bei jo skleistas idėjas analizuojančių darbų. Juos vertino kolegos ir kritikai.

Įdomiausia buvo pasiklausyti disputų ir vertinimų, kuriuos konferencijai parengė moksleiviai. Motyvuota ir įdomi buvo Monikos Poškaitytės, Kauno "Santaros" gimnazijos moksleivės, kūrybinė išvalga apie Vinčą Kudirką ir Kauno Kazio Griniaus pagrindinės mokyklos moksleivių surengti debatai "Ar plunksna galingesnė už kardą?" Apibendrinusi moksleivių darbus Vinco Kudirkos vidurinės mokyklos mokytoja Irena Aleksejenkienė džiaugėsi jų išprusimu, logišku mąstymu, apgalvota disputo forma. Parengę referatus, pranešimus ir mokytojai, ir moksleiviai buvo apdovanoti prizais, jiems negailėjo komplimentų renginio organizatoriai.

Į konferenciją atvykęs mokytojas ekspertas bei literatūros kraštotyrininkas vilnietis Benjaminas Kondratas pristatė savo knygas "Kūrėjų pėdsakais" ir "Lietuvių kalbos taisyklės". Mokytojai ir mokiniai susidomėję jas vartė. Jose kiekvienas ras vertingos informacijos.

Šventę vainikavo Kauno regiono kudirkaičių ansamblio "Dainuoju Lietuvai" atliktos dainos (vad. Viktorija Masiliūnienė). Šviesi ir graži šventė padovanojo visiems kudirkaičiams bei jų tėveliams, miesto visuomenei dar vieną Varpo aidą lapkričio vėjų gausme.

**Aušra ŠUOPYTĖ,
Rasa KAVALIAUSKIENĖ**

"Kardas prieš Saidoką"

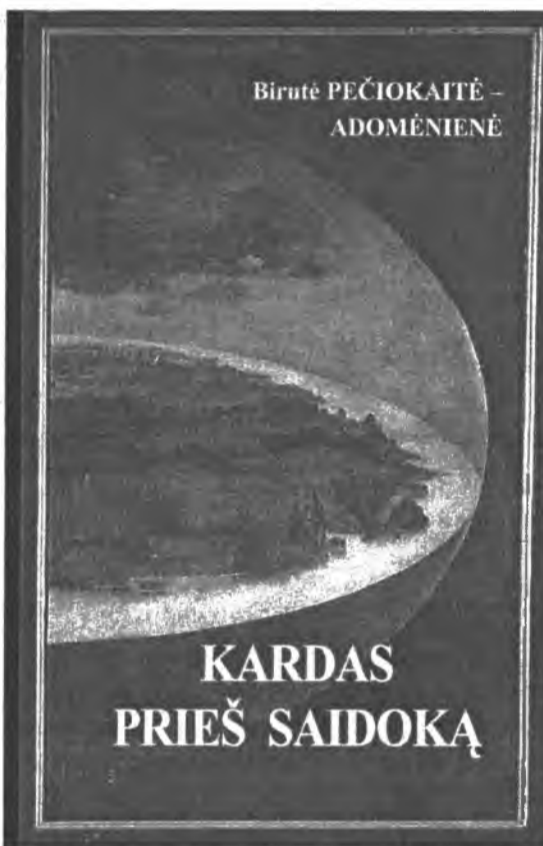
Taip savo knygą pavadino Birutė Pečiokaitė-Adomėnienė. Joje atkurti tikri įvykiai, išvardintos partizanų ir agentų pavardės, jų suokalbiai, pateikiamos saugumo darbuotojų ataskaitos, protokolai bei kiti dokumentai.

Įvykių sukury – pagrindinis veikėjas Tauro apyg. Žalgirio rinkt. vadas Viktoras Vitkauskas-Saidokas. Pirmuosiuose knygos puslapiuose pristatoma Tauro apyg. Žaliosios rinkt. ryšininkė Konstancija Krušinskienė. Ji parūpindavo partizanams vaistų, tvarsliaivos,

ke, labai mieliai sutiko. Netrukus saugumo byla pasipildė jos pranešimu apie Žalgirio rinktinę. Saidokui pasiteiravus, ar G.Meškauskaitė pažįsta kunigą, kuris galėtų dirbti apygardos kapelionu, ši netrukus surado tokį. MGB pasitaikė puiki proga įterpti kvalifikuotą agentą į Žalgirio rinktinę.

Viktoras Vitkauskas-Saidokas gimė 1920 m. Kauno aps. Čekiškės valsč. Vencloviškių kaime. Baigė Aukštadvario pradžios mokyklą, mokėsi Vilkijos gimnazijoje, vėliau – Raseinių žemės ūkio

bei Belvederio pienininkystės mokykloje. Vokiečių okupacijos metais dirbo Kaune, 1944 m. paimtas į sovietų kariuomenę, tačiau nepalankios klimato sąlygos pakirto sveikatą, todėl 1945 m. buvo demobilizuotas. Nuo 1946 m. rugpjūčio – Tauro apyg. Žalgirio rinkt. dr. Vinco Kudirkos kuopos partizanas, o nuo 1947 m. gegužės – Žalgirio rinkt. vado adjutantas. 1947 m. apdovanotas pasiūlymu juoste "Už uolumą". Nuo

rašomojo popieriaus, suteikdavo informacijos. Vyresnės kartos skaitytojas knygoje ras garsių partizanų pavardžių: Feliksas Žindžius-Beržas, Tigras, Tauro apyg. vadas Aleksandras Grybinas, Algimantas Matusevičius-Neptūnas, Petras Vengraitis-Žilvitis, Pranas Bastys-Dūmas, Pranas Naujokaitis-Kietis bei kiti.

Saugumiečiai ir jų agentai imdavosi įvairiausių gudrybių, kad išgautų bent menkiausias informacijos apie partizanų buveines, kovotojų susitikimų vietas ir kt. Štai Kauno saugumas mieste turėjo nedidelę siuvelyklėlę, kurioje lopė suplėšytas Lietuvos kariuomenės uniformas, siuvo naujas. Taip prisijaukindavo partizanų rėmėjus ir bandydavo susekti, kur yra partizanų slėptuvės. Knygoje aprašomas ne vienas epizodas, kai apsimesusios "nekaltais avelėmis" užverbuotos enkavėdistų agentės pradėdavo lankytis partizanų bunkeriuose ir jiems "teikdavo pagalbą". Viena jų, Genė Meškauskaitė, Saidokui pasiūlius tapti partizanų ryšininku,

1948 m. balandžio – Žalgirio rinktinės štabo viršininkas, vėliau – rinktinės vadas. 1948 m. liepą jam suteiktas puskarininkio laipsnis. Nuo 1949 m. kovo – Tauro apyg. štabo viršininkas. 1949 m. gegužę gavo leitenanto laipsnį. 1949 m. pabaigoje pradėjo laikinai eiti Tauro apyg. vado pareigas. Apdovanotas 2-ojo laipsnio Laisvės Kovos Kryžiumi. Nuo 1950 m. sausio – Tauro apyg. vadas. Tų pačių metų liepą paskiriamas pirmuoju Pietų Lietuvos srities vado pavaduotoju. V.Vitkauskas-Saidokas, Karijotas žuvo 1951 m. vasario 2 d. Šakių aps. Slavikų valsč. Endrikių kaime. 1951 m. jam suteiktas kapitono laipsnis (po mirties). 1998 m. apdovanotas 3-iojo laipsnio Vyčio Kryžiaus ordinu (su kardais), 1999 m. suteiktas majoro laipsnis.

Sveikiname knygos autorę, pasiryžusią archyvuose po kruopelytę surinkti medžiagą apie Tauro apyg. Žalgirio rinkt. partizanų vadą Saidoką ir jo bendražygius.

Asta ŠAUKĖNAITĖ

Rasos Kavaliauskienės nuotraukos

Jaunieji kudirkaičiai pirmosios priesaikos metu

įvykusia Vinco Kudirkos vidurinėje mokykloje.

Kalbėjusieji akcentavo, kad dr. V.Kudirka – 19 a. pabaigos ir 20 a. pradžios lietuvių tautinio atgimimo ideologas, varpininkų sąjūdžio įkvėpėjas. Šis sąjūdis formavosi lietuvių studentų, kurie mokėsi Varšuvos ir Maskvos universitetuose, pagrindu. V.Kudirka 1888 m. Varšuvoje įsteigė nelegalią studentų draugiją "Lietuva". Tais pačiais metais varpininkai telkėsi ir Lietuvoje. Marijampolėje įvyko pirmasis suvažiavimas, kurio metu buvo tartasi dėl lietuviško laikraščio įkūrimo. Taip atsirado "Varpas", kurio pirmasis numeris išleistas 1889 m. sausį.

Jau po penkerių metų Mintaujoje į suvažiavimą susirinko gausus varpininkų būrys. Tai buvo jėga, atvedusi Lietuvą į sąjūdį, nutiesusį kelią lietuviškai spaudai. Tuo metu suaktyvėjo ir Lietuvos knygnešių veikla. Jie taip pat

vidurinėje mokykloje mokytojos Vidos Balkevičienės iniciatyva buvo įkurta pirmoji lietuviška moksleivių kudirkaičių organizacija. Tokie pat būreliai įsteigti Kaune, K.Naumiestyje bei kitose Lietuvos vietovėse. Kauno 5-ąją vidurinę mokyklą pavadinus Vinco Kudirkos vardu, plati veiklos dirva atsivėrė kudirkaičiams. Šios mokyklos mokytoja Angelė Šiaurienė (jau iškeliavusi į Amžinybę) įkūrė pirmąją V.Kudirkos idėjų tęsėjų bei puoselėtojų – kudirkaičių organizaciją. Ji telkė ir skatino moksleivius burtis į kudirkaičių gretas, propagavo jų veiklą siekdamas, kad Lietuvoje būtų kuo daugiau jos narių. Mokytojos A.Šiaurienės iniciatyva pradėtas leisti laikraštis "Varpo gausmas". Šiuo metu Lietuvoje jau per du tūkstančius kudirkaičių.

Iš kudirkaičių išaugo V.Kudirkos idėjų pasekėjai ir bendraminčiai – varpininkai.

Paminėjome 55-ąsias laisvės kovotojų žūties metines

Ūkanotą lapkričio 6 d. mažičiai lietaus lašeliai krito tarsi ašaros, išlietos prieš penkiasdešimt penkerius metus Šimonių girioje žuvus trisdešimt trims laisvės kovotojams. 1949 m. spalio–lapkričio mėnesiais MGB kariuomenė, apsupusi Šimonių girią Anykščių rajone, sunaikino partizanų bunkerius ir visą Algimanto apygardą. Čia žuvo apygardos vadovybė, Šimonių girioje turėjusi pakankamai gerai įrengtus bunkerius ir juose leidusi laikraštį „Partizanų kova“. Pirmasis šios apygardos vadas Antanas Slučka-Sarūnas žuvo 1948 m. spalio mėn. Antrasis apyg. vadas Antanas Starkus-Montė žuvo Šimonių girioje 1949 m. lapkričio 1 d. Tą dieną jis su kitais partizalais prieš apsuptyje atkakliai kovėsi, tačiau jėgos buvo nelygios. Vadas A. Starkus-Montė kartu su savo bendražygiais garbingai žuvo. Šimonių girioje žuvo trisdešimt trys laisvės kovotojai, dešimt buvo paimta į nelaisvę.

Tą dieną šv. Mišias už žuvusiuosius aukojęs mons. A. Svarinskas priminė: buvusioje Rusijos teritorijoje iš viso žuvo per 130 mln. žmonių, apie 45 mln. žmonių nukankinta Sibiro lageriuose. Tai šurpūs skaičiai. Mons. A. Svarinskas su didele pagarba kalbėjo apie žuvusius Šimonių girioje laisvės kovotojus ir su pasibaisėjimu – apie dalį mūsų tautiečių, pasidavusių už menkavertes dovanėles.

Po šv. Mišių padėjome gėlių prie žuvusiųjų kapo. Čia, Adomynės kapinėse, palaidoti šeši Lietuvos sūnūs ir dvi dukterys, žuvusios už Tė-

vynės laisvę. „Žuvusių karių atminimas bus gyvas tol, kol bus gyva Lietuvos tauta“, – šiais žodžiais baigė savo kalbą Kupiškio r. savivaldybės atstovas. Po šv. Mišių vyko į laisvės kovotojų žūties vietą, Šimonių girią. Ten, prie Priepado ežero, netoli bunkerio daubos, pastatyti aštuoni paminkliniai stulpai su Vyčio kryžiais. Prie kiekvieno renginio dalyvio sklido gerumas. Manau, kad šie žmonės niekada neišduos Tėvynės, nes jie turi savo tvirtą moralinę nuostatą, juos sieja dvasios

tis iš MGB kariuomenės apsupties Troškūnų miškuose. Kraupiais prisiminimais apie partizanų kovą dalijosi ryšininkas V. Skardžius, žuvusio partizano B. Pajarsko brolis, kiti artimi žmonės.

Šimonių girios prieglobstis ir degančių žvakių liepsnelės visus apgaubė šiluma ir ramybe. Iš kiekvieno renginio dalyvio sklido gerumas. Manau, kad šie žmonės niekada neišduos Tėvynės, nes jie turi savo tvirtą moralinę nuostatą, juos sieja dvasios

Kalba atkurto Algimanto apyg. vadas Jonas Kadžionis S. Kazilionienės nuotr.

vietoje pralieta kraują.

Renginį vedė LPKTS Kupiškio sk. pirmininkas Algimantas Vaitiekūnas, šiltais žodžiais žuvusiuosius paminėjo LPKTS Anykščių sk. pirmininkė Prima Petrylienė ir LPKTS valdybos narys Algimantas Blažys. Atkurto Algimanto apyg. partizanų vadas J. Kadžionis pasidalijo prisiminimais apie žuvusių partizanų vadą A. Starkų-Montę, su kuriuo teko trauk-

artumas su šioje girioje žuvusiais laisvės kovotojais, kurie nepasidavė ir nepasidavė. Jie atidavė tai, kas brangiausia – savo gyvybę – mainais į Lietuvos laisvę. Jie – Lietuvos didvyriai. Gal kada nors Lietuvos valstybė suteiks jiems šį vardą. Tuo nori tikėti ir likusi gyva laisvės kovų dalyvė Stanislava Kazilionienė.

Liudvika DANIELIENĖ
LPKTS Anykščių sk. tarybos narė

Niekada neišdavęs nei savęs, nei kitų

(atkelta iš 1 psl.)

Šventė įsibėgėja: skamba gražiausi linkėjimai iš mokyklos vadovų – R. Gecevičienės ir L. Lukošiaus – lūpų. Jubiliejaus proga sveikina ir mokyklos svečiai: Jėzuitų gimnazijos direktorius kunigas G. Vitkus, kunigai A. Keina, L. Vaičiulionis, Lietuvos knygnešio draugijos Kauno skyriaus pirmininkas K. Blaževičius, knygnešio J. Akeičio duktė L. Milvydienė, Seimo nariai R. Kupčinskas ir R. Dagys, Kauno mero pavaduotojas K. Kuzminskas, Kauno savivaldybės tarybos narys A. Kurlavičius ir kiti.

Nuoširdumas, dėmesys, pagarba ir gėlių jūra tądien gaubė jubiliatą monsinjorą Alfonsą Svarinską – nepaprastą žmogų – jo nepaprasto jubiliejaus proga.

Gera ir saugu, kai glaudiesi prie žmogaus, kurio kelias –

nuo žmogaus prie Dievo, nuo Dievo – prie žmogaus. Gera ir ramu, kai šalia tvirtas ir doras žmogus, niekada nepalūžęs, niekada nesusvyravęs, niekada neišdavęs nei savęs,

nei kitų. Ir gimsta širdy šviesesnės dienos viltis žmogui, tautai, Tėvynei.

Aurelija PIELIKIENĖ,
Kauno "Ažuolo" vid. mokyklos mokytoja

Įteikiamos dovanos Algimanto Mikolėno nuotraukos

LGGRTC pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia pretendentų rezistentų vardui gauti sąrašą

(Tęsinys)

Česlovas Vaitkūnas (po mirties), partizanas, Marijampolės aps. Veiverių valsč. Daktarų būrys 1945–1946 m.

Jeronimas Valaitis (po mirties), partizanas, Šakių aps. Likšių valsč. Tauro apyg. 1947–1951 m.

Juozas Valiukas, partizanas, Marijampolės aps. ir valsč. Tauro apyg. Geležinio Vilko rinkt. Riešuto, Saulėtekio būriai 1945–1947 m.

Juozapas Vasiliauskas, ryšininkas, Panevėžio aps. ir valsč. 1944–1952 m.

Antanina Vasiliauskienė-Buitkutė, ryšininkė, Raseinių aps. Nemakščių valsč. 1946–1952 m.

Jadvyga Vedeikienė-Ribinskytė, ryšininkė, Raseinių aps. Kelmės valsč. Papašos, Klajūno, Vilko būriai 1946–1949 m.

Stepas Dzvinka, partizanas, Šiaulių aps. Pakruojo valsč. Aušros būrys 1945–1946 m.

Pijus Žvinakis (po mirties), partizanas, Alytaus aps. Simno valsč. Dainavos apyg. Dzūkų rinkt. 1947–1950 m.

* * *

Jonas Aleksandravičius (po mirties), sukilimo dalyvis, Panevėžio aps. Pumpėnų valsč. 1941 06 22–28.

Valerijonas Apulskis (po mirties), partizanas, Kretingos aps. Skuodo valsč. Vytenio būrys 1944–1947 m.

Zigmantas Apulskis (po mirties), partizanas, Kretingos aps. Skuodo valsč. Vytenio būrys 1944–1947 m.

Jonas Baltrušaitis (po mirties), rezervinio būrio partizanas, Marijampolės aps. Veiverių valsč. Tauro apyg. Geležinio Vilko rinkt. 1945–1947 m.

Jurgis Bankietas (po mirties), ryšininkas, Lazdijų aps. ir valsč. 1945 01 12–1945 01 14.

Antanina Bartininkienė-Kičaitė, ryšininkė, Marijampolės aps. Iglirkėlių valsč. Tauro apyg. Geležinio Vilko rinkt. Žiedo būrys 1945–1953 m.

Marijona Bartkevičienė-Juknevičiūtė, ryšininkė, Varenos aps. ir valsč. Dainavos apyg. Vanago grupės Žvalgo būrys 1948–1952 m.

Stanislovas Beržinis (po mirties), sukilimo dalyvis, Tauragės aps. Laukuvos valsč. 1941 06 22–28.

Ona Butkuvičienė-Pociūtė, rėmėja, Raseinių aps. Betygalos valsč. Armonų būrys 1945–1950 m.

Rūta Buzaitė, pogr. spaudos platintoja, Kaunas 1977–1980 m.

Stanislovas (Stasys) Čapkauskas (po mirties), Raseinių aps. ir valsč. Tigro būrys 1944–1946 m.

Marijona Čečetienė-Zambauskaitė, ryšininkė, Alytaus aps. Alovės valsč. Kregždės būrys 1946–1948 m.

Vaclovas (Vacys) Ereminas (po mirties), sukilimo dalyvis, Kretingos aps. Skuodo valsč. 1941 06 22–28.

Vladislovas Genys, karys, Marijampolė, Vietinė rinktinė 1944 02 16–1944 05 15.

Stanislovas Girdžius, rėmėjas, Tauragės aps. ir valsč. Kęstučio apyg. Gintaro, Pavidaujo būriai 1945–1952 m.

Petras Grigalevičius, partizanas, Kauno aps. Vilkijos r. Pilėnų būrys 1945–1948 m.

Juozas Gubista (po mirties), partizanas, Tauragės aps. Švėkšnos valsč. 1945–1946 m.

Kazimieras Gubista (po mirties), partizanas, Klaipėdos aps. Gargždų valsč. Žemaičių apyg. Kardo rinkt. Vidmanto būrys 1947–1949 m.

Stasė Genutė Gudalienė-Smalakytė, ryšininkė, Utenos aps. Vyžuonų valsč. Vytauto apyg. Liūto rinkt. Hitlerio būrys 1948–1951 m.

Jonas Gužas, partizanas, Rokiškio aps. Panemunio valsč. Kalpoko būrys 1944–1945 m.

Albinas Antanas Juodsnukis, ryšininkas, Marijampolės aps. Šilavoto valsč. Tauro apyg. Geležinio Vilko rinkt. Eumo būrys 1944–1945 m.

Alfonsas Krasauskas, ryšininkas, Kauno aps. Rumšiškų valsč. Žvirblių, Perkūno būriai 1944–1946 m.

Birutė Krištapavičienė-Švedaitė, ryšininkė, Varenos aps. ir valsč. Dainavos apyg. Kazimieraičio rinkt. Vanago būrys 1947–1953 m.

Eugenija Kundrotienė-Butkutė, rėmėja, Raseinių aps. Betygalos valsč. Armonų, Vygando būriai 1947–1954 m.

Jonas Lapata (po mirties), partizanas, Marijampolės aps. ir valsč. Tauro apyg. Geležinio Vilko rinkt. 1946–1948 m.

(Bus daugiau)

Atsiliepiamus apie šiuos kandidatus siųskite adresu: LGGRTC pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino 40, Vilnius. Pasiteirauti tel. (8-5) 2314157.

Stasio Bekerio ir jo šeimos likimas

Stasys Bekeris gimė 1920 m. vasario mėn. Rokiškio r., Kazimiero ir Anastazijos Bekerių šeimoje. Tėvas Kazimieras dirbo geležinkelyje garvežio mašinistu. 1922 m. šeima persikėlė į Kauną. Pasistatė dvejus namus, išaugino ir išmokė penkis sūnus: Stasį, Vladą, Albertą, Antaną ir Henriką. Vyriausias sūnus Stasys baigė Dotnuvos žemės ūkio technikumą, išmoko raštvedybos ir buhalterijos. Baigęs mokslus dirbo Kauno geležinkelio stotyje sąskaitininku.

Stasys Bekeris jaunystėje

1941 m. birželį kartu su kitais savanoriais dalyvavo sukilime vaduojant Kauno radijo stotį, vėliau – Noreikiškių žemės ūkio akademiją. Noreikiškėse rado daug sušaudytų žmonių, tarp jų – moterų ir vaikų. Akademijos kieme stovėjo nedidelis namukas, pilnas ginkluotų raudonarmiečių. Sukilėliai pareikalavo atiduoti ginklus ir pasiduoti. Raudonarmiečiams atsakius šūviais, ir sukilėliams teko panaudoti ginklus. Pasipriešinimo metu Stasys Bekeris buvo peršautas. Sutrupintu blauzdos kaulu be sąmonės jis buvo atvežtas į Kauno Raudonojo kryžiaus ligoninę. Ilgai gydėsi ir kitose ligoninėse. Į ligoninę bendražygiai jam atnešė kario savanorio pažymėjimą. Pasveikęs toliau dirbo geležinkelyje. Grįžę sovietų okupantai Stasį bandė areštuoti, tačiau jis tuo metu arešto išvengė. Kartą jį pakvietė viršininkas. Jam įėjus į kabinetą, viršininkas pakėlė telefono ragelį ir pasakė: "On prišol". Stasys, supratęs reikalą, pasiprašė į tualetą ir pabėgo.

Kurį laiką slapstėsi, negrįžo namo. O namai buvo apgulti jo laukiančių sargybinių.

Bendražygis Andziulis jam padėjo padaryti pasą Jono Čemerkos pavarde. Su tuo pasu jis išvyko į Skuodo rajoną ir įsidarbino buhalteriu MTS (mašinų ir traktorių stotyje). Po kurio laiko saugumiečiai jį susekė ir areštavo. Vežamas į Vilnių, vieno sargybinio nuvestas į tualetą, jis per langą iššoko iš važiuojančio traukinio. Šokdamas labai susitrenkė galvą ir visą kūną. Rytą jį rado piemenukas. Jis nuvedė Stasį į sodybą, kur geri žmonės nuplovė kraują, sutvarkė žaizdas, pavalgydino, aprenė. Vėliau jis grįžo į Kauną ir slapstėsi pas pažįstamą. Bet saugumiečiai, darydami krata, rado jo užrašų knygutę su adresais ir 1947 m. Stasį areštavo. Nuteisė kalėti 25 m. Kalėjo Vorkutos lageriuose.

Būdamas gabus, greitai išmoko tekintojo darbo ir gamindavo labai sudėtingas detales anglies kasyklų įrenginiams. Paleido jį iš lagerio po Stalino mirties, 1955 m., bet

į Lietuvą grįžti uždraudė. Išsilaisvinę kaliniai pradėjo kurti lietuviškas šeimas. Stasys susituokė su Bronė Gedvilaitė, kuri buvo nuteista 15 m. katorgos už sužeistų partizanų gydymą ir slaugymą. Apsigyveno supuvusiame barake su kitais to paties likimo draugais. 1959 m. Bekeriai su sūneliu Edvarduku grįžo į Lietuvą. Lietuvoje jų nenorėjo nei registruoti, nei įdarbinti.

Tėvas Kazimieras ir broliai Albertas bei Henrikas taip pat buvo represuoti, kadangi buvo sukilimo dalyviai. Henrikas, dirbęs Kauno spaustuvėje, kurioje spausdino partizanams atsišaukimus, kalėjo Permeje ir mirė nuo bado ir džiovos. Albertas kalėjo Norilske. Grįžęs į Lietuvą mirė. Brolis Vladas pasitraukė į Vakarus.

Užteko tėvui Kazimierui bendradarbių kompanijoje paatvirauti, ir buvo nuteistas už antisovietinę agitaciją ir propagandą aštuonerius metus kalėti, konfiskuojant turtą. Mama Anastazija slapstėsi. Paskui Kazimierą Bekerį reabilitavo ir grąžino namus, bet juose jau gyveno svetimi.

Netrukus grįžo ir Stasys su šeima. Namus rado baisiai suniokotus. Namą suremontavo, sulaukė antro sūnaus Sauliaus, įsidarbino vaisių ir daržovių konservų fabrike ūkvedžiu, vėliau dirbo prekyboje. Visų buvo gerbiamas ir vertinamas.

2000 m. Stasiui buvo pripažintas kario savanorio statusas, LR Prezidento Valdo Adamkaus buvo apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu.

Stasė
ANDRIULIENĖ

Skelbimai

Lapkričio 27 d. (šeštadienį) kviečiame pagerbti prieš 60 metų okupantų karo žvalgybos ("Smerš") suimtų ir įkalintų kauniečių atminimą. Prisiminsime Vasario 16-osios Akto signatarą, įžymų valstybininką V. Mironą, Aukštesniosios technikos mokyklos, "Aušros", S. Dariaus ir S. Girėno, "Saulės", Jono Jablonskio, Jėzuitų gimnazijų mokytojus ir moksleivius, organizacijos "Jaunime, pirmyn" narius, kurie 1945-ųjų vasarį atsidūrė Kalininio lageriuose drauge su lenku, prancūzų, vokiečių karo belaisviais.

10 val. šv. Mišios Iğulos bažnyčioje, Kaune.

12 val. prisiminsime kankinių likimą prie memorialinės lentos (Perkūno al. 4).

Nuo 2004 m. gruodžio 1 d. LPKTS Kauno skyrius dirbs: pirmadienį ir penktadienį – 11–16 val., antradienį–ketvirtadienį – 11–18 val.

Skyriaus pirmininkė priims antradienį–ketvirtadienį – 11–18 val.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Vytautas Ribinskas 1927–2004

Gimė 1927 m. Alytaus aps. Jiezno valsč. Vėžionių k. Mokėsi Nemaniūnų pradžios mokykloje. Dirbo Prienų ryšių skyriuje. 1948 m. už bendravimą su partizanais Alytaus saugumas areštavo ir nuteisė 10 m. Kalėjo Komijos ASSR, Intos lageryje. 1956 m. grįžo į tėvynę. Vedė jaunystės draugę. Užaugino dukterį ir sūnų. Dirbo Kaune, Pakuonyje elektriku.

Palaidotas Pakuonio kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukterį ir sūnų.

LPKTS Prienų skyrius

Juozas Česnavičius 1942–2004

Gimė Lazdijų r. Babrų k. ūkininkų šeimoje. 1949 m. su tėvais ištremtas į Irkutsko sr. Garskio k. 1958 m. iš tremties paimtas į sovietų armiją. 1963 m. kartu su tėvais grįžo į Lietuvą. Gyveno ir dirbo Kaune. Vedė, su šeima persikėlė į Jurbarką, dirbo nerūdinių statybinių medžiagų kombinate elektriku. Užaugino dukterį ir sūnų.

Palaidotas Jurbarko senosiose kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukterį su šeima, sūnų ir artimuosius.

LPKTS Jurbarko skyrius

Julijona Urbutienė 1914–2004

Gimė Jurbarko r. Žindaičių k. ūkininkų šeimoje. 1951 m. su šeima ištremta į Tomską. 1957 m. grįžo į Lietuvą netekusi tėvų, apsigyveno Jurbarko.

Palaidota tėviškės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

LPKTS Jurbarko skyrius

Antanas Bagdonavičius 1925–2004

Gimė ir augo Panevėžyje. Mokėsi Panevėžio gimnazijoje, po to Šiaulių mokytojų seminarijoje. Ją baigęs mokytojavo trumpai, nes 1946 m. buvo suimtas ir nuteistas 10 m. Kalėjo Magadano sr. lageriuose. 1953 m. iš lagerio buvo išsiustas į tremtį. Į Lietuvą grįžo 1968 m., apsigyveno Šiauliuose, sukūrė šeimą, užaugino dukterį, dirbo įvairiose Šiaulių mst. gamyklose. Buvo LPKTS narys. 2002 m. apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu.

Palaidotas Ginkūnų kapinėse.

Užjaučiame žmoną, dukterį bei artimuosius.

LPKTS Šiaulių skyrius

Petras Česnulaitis 1914–2004

Gimė Perlojos k., Varėnos r., ūkininko šeimoje. 1931 m. persikėlė gyventi į vienkiamį miške, tarp Mančiagirės ir Lavysio kaimų. Sodyboje Dainavos apyg. partizanai buvo dažni svečiai. 1944 m. rudenį Petras tapo pagrindiniu ryšininku. 1946 m. buvo išduotas, suimtas ir nuteistas 10 m. Kalėjo Kemerovo, Karagandos lageriuose. Į Lietuvą grįžo 1955 m., apsigyveno Varėnoje. Nuo 1989 m. buvo aktyvus LPKTS narys, dalyvaudavo visuose skyriaus renginiuose.

Palaidotas Perlojos k. kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame velionio žmoną, gimines ir artimuosius.

LPKTS Varėnos skyrius

Klaipėdiečių dėmesiui!

Priimami vardiniai akmenys iš norinčiųjų įamžinti buvusių tremtinių, politinių kalinių, laisvės kovų dalyvių atminimą Klaipėdos memoriale, prie Tautos kančios paminklo (S. Daukanto g.). Kreiptis į LPKTS Klaipėdos skyrių, Liepų g. 3. Tel. (8-46) 493476, 410470.

Laiškas iš Kanados

Jau daug metų skaitau "Tremtinį" ir noriu pasakyti, kad jį labai vertinu. Tai beveik vienintelis laikraštis Lietuvoje, kuris, nepaisydamas įvairių politinių vėjų, niekam nepataikauja ir visuomet drįsta sakyti tiesą: aptaria ir pristato įvykius ir žmones tokius, kokie jie iš tikrųjų yra.

"Tremtinys" yra svarbus mūsų gyvosios istorijos liudininkas ir skelbėjas, iškeliantis patį skaudžiausią ir tragiškiausią Lietuvos laikotarpį, kurio nėra vienas lietuvis, kuriame pasaulio krašte begyventų, neturi užmiršti. Buvusių tremtinių ir laisvės kovotojų prisiminimai daro laikraštį įdomų. Žuvusiųjų pagerbimas yra ta mažytė atlyginimo, kurią kiekvienas lietuvis yra jiems skolingas, dalis. Linkime, kad "Tremtinys" augtų ir didėtų.

Angelika SUNGAILIENĖ,

Tremtinių grįžimo fondo vedėja Kanadoje

TREMtinys

SL289

Redaktorė - Audronė Kaminskienė
Red. padėjėja - Aušra Šuopytė

Lit. redaktorė - Jolita Navickienė
Korektorė - Dalia Maciukevičienė
Tech. redaktorė - Vesta Milerienė

Kaina
1,20 Lt

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. 323204, faksas 323214, el. paštas: tremtinys@takas.lt LPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>